СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 252. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 8-го грудня 1942. — No. 252. Jersey City, N. J., Tuesday, December 8, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РІЧНИЦЯ ОГИДНОГО НАПАДУ ЯПОНІЇ НА ПЕРЛ ГАРБЕР

ВАШИНГТОН. — Семого цього місяця проминула річниця огидного нападу Японії на американську морську базу в Перл Гарбер. Цей день ціла Америка якслід відмітила, нагадуючи через той напад, яктеж роблячи підсумки того, що за цей час зроблено і що ще треба зробити, щоб відмістити цей напад, як теж раз на все зробити подібні напади неможливими. З тої нагоди минулої неділі відбулись ріжні зібрання, на котрих було виголошено чимало промов. Також цей напад був темою проповідей по всіх американських церквах. Всі бесідники і духовенство закликали нарід до єдности, до жертвенности, до згоди і до напруженої праці в тій тяжкій годині американської історії. Серед чільних бесідників виголосив промову також адмірал Нимиц, командант американської фльоти на Тихім океані і заявив, що Америка по тім зрадливім нападі вповні станула на ноги і тепер вона певним кроком переходить до офензиви й остаточної перемоги. Адмірал Нимиц дав високе признання всім родам американської зброї, котрі знаменито виконують свої воєнні обовязки.

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В ПЕРЛ ГАРБЕР.

ВАШИНГТОН. — Секретар фльоти Френк Накс перший раз подав повний список втрат, котрі завдали японці американській фльоті в день нападу на Перл Гарбер, рік тому. Ті втрати були дійсно дуже великі і це дає пояснення, чому в перших місяцях війни американська фльота не виконала своїх обовязків так, як багато людей сподівались від неї. Внаслідо цього зрадливого нападу знищено, або ушкоджено всі вісім найтяжчих панцирників, котрі стояли в той час в Перл Гарбер. З них один панцирник Арізона, був знищений цілковито. Інші були тажче, або лекше, ушкоджені, але ні один з них не міг після того відразу станути до боротьби. Було ушкоджено також чимало інших кораблів, кружляків і нищителів, як теж інших допомогових і транспортових кораблів. Всіх боєвих кораблів знищено, або ушкоджено — 18. Всіх загально караблів — поверх 80. Далі знищено біля 200 літаків. При тім згинуло біля три тисячі вояків і старшин. Це був страшний удар, про котрий Америка не могла відразу все розказати, щоб не дати японцям потрібних інформацій. Якщоб японці були знали про розміри свойого знищення, вони моглиб пробувати окупувати цілі Гаваї, що моглоб було їм тоді вдатись. Але тепер ситуація цілковито змінена, В подиву гідний спосіб американці взялись до направи шкід і тепер Перл Гарбер сильніша, ніж була перед нападом. Більшість ушкоджених кораблів вже назад в боєвих лініях, а решта незадовго приличиться до боєвих акцій. Всі літаки з надвишкою назад уставлено на їх місцях, також скріплено саму базу.

МЕКНОТ КОНТРОЛЬОР ЛЮДСЬКОЇ СИЛИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт назначив Пола МекНота всецілим директором людської сили. Йому підлягатиме також головне бюро побору рекрутів. Він матиме повне право регулювати переплив робітників з цивільного промислу до воєнного, матиме право перекидати робітників з фабричної індустрії, до фармерства, або навпаки, а також регулювати наплив людей до війська. В той спосіб військові власти зістали підчинені знов цивільним, всупереч побоюванням деяких осіб, котрі передбачали можливість створення в Америці певної військової диктатури.

СПИНЕННЯ НАБОРУ СТАРШИХ ОСІБ ДО ВІЙСЬКА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт зарядив, щоб далі не брати до війська осіб, котрі мають по 38 літ і більше, зокрема коли вони заняті в воєннім промислі. Не лише не будуть брати старших осіб до військової служби, але правдоподібно всі ті, що мають по 38 літ і більше, і вже служать при армії, будуть звільнені з війська. Це зарядження президент видав по довшій застанові і по нарадах з військовими колами. Нинішна фронтова боротьба вимагає великих фізичних зусиль від вояка. До того далеко краще надаються молоді хлопці, а не старші чоловіки. Останні, внаслідок свойого досвіду, можуть бути добре виконувати свою працю поза фронтом, в воєннім промислі і засобляти вояка на фронті потрібними продуктами.

СПУЩЕННЯ НОВОГО ЛІТАКОНОСЦЯ.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — В річницю нападу на Перл Гарбер будівельні доки в Кемден Н. Дж. спустили нового великого літаконосця, котрого названо „Бело Вуд". За ним спущено два інші боєві кораблі. На їх місці відразу поставлено основи для будови чергових боєвих кораблів.

Клод Викард Контрольор Продукції Харчів

ВАШИНГТОН. — Вслід за назначенням одного контрольора в заряді людської сили, президент назначив Клода Викарда, секретара хліборобства, всецілим контрольором харчевої продукції, яктеж розподілу харчів. Він тепер матиме повне право рішати контрих фармерських продуктів, включаючи бавовну і тютюн, треба продукувати, себто збільшувати, або зменшувати? Також буде мати рішальний голось в наділі харчів по ріжних околицях і по ріжних верствах американської суспільности. Викард є теж членом комісії заряду людської сили і там, вкупі з іншими членами тої комісії, рішатиме про число і розподіл робітників в фармерськім промислі. Він також став членом ради воєнної продукції і там разом з іншими рішатиме про розподіл харчевих засобів серед американської нації.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ПРО БРАК МЯСА І МАСЛА

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія в своїй недільній радієвій промові заявив, що в місті Ню Йорк існує досить пекучий брак масла і мяса. Про цей брак громадяни мало знали. Бо хоч минулого тижня було тяжко дістати більшу скількість масла, то проте всі мали настільки, що вдома на столі того браку не відчували. Але брак засобів масла і мяса таки існує, говорив Ля Ґвардія. Тому він мусів зарядити минулого тижня спинення уживання масла по ріжних нюйорських тюремних заведеннях, яктеж по ріжних добродійних захистах. Масло дістали лише шпиталі. Те саме з мясом. Посадник говорив, що не знає, як будуть виглядати справи наступного тижня. Бо не видно можливости, щоб справи покращали.

УСПІХИ НА ПОЛІ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Бюро інформацій подало до відома, що за минулий рік Америка витворила дуже велику скількість ріжного роду зброї. Літаків ріжних родів вона витворила 49,000. Повзів і механічних гармат, вона витворила 32,000. Протилетунських гармат — 17,000. А корабельного тонажу — 8,200.00. З цього виходить, що Америка цього року вповні виконала той плян, котрий наложив Рузвелт. Справді на цей рік Рузвелт закликав витворити 60,000 літаків, а витворено лише 49,000, але зате витворено далеко більше число тяжких бомбовиків, чого не було передбачено в пляні Рузвелта. Корабельний тонаж перевиконано на 200,000 тон.

Найбільший Денний Налет на Европу: Доконали його Американці й Аліянти

ЛОНДОН. — Націстівська окупаційна влада зазнала великого удару і значних втрат наслідком бомбардування фабрик і військових обектів в занятих німцями територіях Франції й Нідерляндів. Особливо великої шкоди завдали американські Літаючі Фортеці й „Ліберейторс", що бомбардували рівночасно Ліль і Абевіль, зістріливши при тому 7 німецьких літаків, а втративши два бомбовики і одного бойовика. Коло 100 британських бомбовиків нищили фабрику в Айндговен в Нідерляндах, що була сильно сторожена німцями. Хоч при тому втрачено 12 бомбовиків, британські летуни є того переконання, що завдано ворогови таку велику шкоду, що цей налет треба вважати за один з найуспішніших. Німці понесли теж втрати. Завважено сім літаків знищених.

АМЕРИКАНЦІ ЗНИЩИЛИ ПРИСТАНЬ У НЕАПОЛЮ

АМЕРИКАНСЬКА ВОЄННА БАЗА В ПІВН. АФРИЦІ. — Американські бомбовики обкидали італійську пристань Неаполь бомбами, скинувши яких 100,000 фунтів вибухового матеріялу. З Каїра подають, що при тому затоплено один італійський кружляк, а ушкоджено один панцирник і кружляк. У всякому випадку нанесена шкода є така велика, що забере багато часу, заки пристань буде можна направити до тої міри, щоб можна було мати з неї хосен.

ПРОТИНАСТУПИ НІМЦІВ НЕ ЗМІНЮЮТЬ ПОЛОЖЕННЯ

МОСКВА. — Советські звідомлення подають, що німці прибували проти-наступати в однім дні аж 20 разів, щоб облекшити своє положення. Та все те не принесло їм ніяких успіхів як під Ржевом, так і пів Сталінградом.

В ТУНІСІ НЕЗВИЧАЙНО ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА

ЛОНДОН. — Між Бізертою і Тунісом, ось тими пристанями, що їх Аліянти мусять здобути, ведеться далі дуже завзята боротьба. Націсти остільки в ліпшім положенню, що ще далі мають перевагу в повітрі. Аліянти мають літаків доволі, але їх тяжко доставити, бо летунські поля понищені.

ВИРЯТУВАЛИСЯ.—Це вояки, що врятувалися з американського транспортового корабля, коли його затопили вороги коло побережа Африки. Не дивлячися на страшну пригоду, в котрій вони утратили все, що мали, кромі цього, що в них на плечах, вони тепер, веселі й усміхнені, машерують вулицями на залізничий дворець, аби відїхати до Касабланки, а звідти на поля бою.

ТРЕБА БУДЕ УСУНУТИ НУЖДУ З УСІХ КРАЇВ, ЗАПОВІДАЄ БЕВЕРИДЖ

ЛОНДОН. — Соціяльне обезпечення, яке подумане сером Вилiемом Бевериджом для Англії, не принесе нікому користи, якщо не знайдеться ліку на масове безробіття, що наступить по війні, а далі, що дуже важне, коли не приміниться такого соціяльного обезпечення і до інших країв. Бо іде головно про те, щоб усунути нужду з усіх країв, бо інакше не буде можна позбутись нужди в самій Англії. Таке пояснення додав сер Беверидж до свого пляну про соціяльне обезпечення населення Англії.

НІДЕРЛЯНДИ ПЕРЕМІНЯЮТЬСЯ У „СПІЛКУ НАРОДІВ".

ЛОНДОН. — Нідерляндська королева Вильгельміна, що живе з своїм урядом в Англії на вигнанню, заявила через радіо, що та війна перевала підготовчу працю до великої реформи, яка мала обхопити всі краї, що звязані з Нідерляндами. Вона каже, що по війні „партнери" Нідерляндів, себто Нідерляндська Індія, Кюрасо і Суринам дістануть повні автономні права. У всіх тих краях не буде ніяких ріжниць, що випливалиб з ріжного національного чи расового походження. Іншими словами, з того, що сказала королева, виходить, що Нідерлянди задумують перемінитись в „спілку народів", подібну до британської.

ЩОБ ОХОРОНИТИСЬ ПЕРЕД СУБМАРИНАМИ.

ЛОНДОН. — Ян Смутс, преміер Полудневої Африки, заявив, що він уже звертав увагу, що найбільшу небезпеку для Аліянтів становлять ворожі субмарини, та що треба установити якесь специяльне тіло, щоб знайшов нові способи боротьби з тою небезпекою. Отже така установа вже існує. На її чолі стоїть сам британський преміер Чорчил, а його заступником є сер Стафорд Крипс. Смутс є тої думки, що боротьба з субмаринами повинна становити один з пунктів „воєнної політики". Так тепер і буде.

БУДУЧИЙ „УРЯД СВІТУ".

ПРЕТОРІЯ (Полуднева Африка). — Преміер Смутс добачує „новий світ" і одну „світову владу", що буде зорганізована на лад британської системи „Британської Спілки Народів".

ЗАБИРАЮТЬ КОЦИ ДЛЯ НІМЦІВ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Данська армія має достарчити німецькій армії на східнім фронті всі свої коци. Націстівська влада виходить з заложення, що „данська армія їх не потребує". Німецький генерал, що стоїть на чолі окупації в Данії, фон Генекен, ще додав, що добре булоб, якщоб данці віддали ще німцям і всю зброю, бо це „зробилоб в Німеччині добре враження".

РІСТО РИТІ ОБОРОНЯЄ РОЛЮ ФІНЛЯНДІЇ.

СТОКГОЛЬМ. — 25-ліття фінської незалежности не відсвятковано якслід хочби тому, що в той день літали над краєм совєтські літаки. Через алярми відкликано богослуження в катедрі. Заступлено його святом у підземеллю. Зате на цвинтарях удекоровано гроби тих, що впали в 1918 році, включно з гробами червоних вояків, що воювали проти теперішнього режиму. Президент Рісто Рити назвав теперішню війну Фінляндії з Советами „совєтською агресією", цілком подібною до тої, що була в 1939 році. Він казав, що теперішня війна вибухла 22. червня 1942. року, коли Фінляндія „не мала вибору", бо Совети заатакували Фінляндію рівночасно в кількох місцях. Ще сказав, що Росія є завелика, щоби її можна було розбити. Казав, що вона може бути тільки „ослаблена". Казав ще, що Фінляндія далі буде боротись, але на своїй території. З того виходилоб, що Фінляндія не возьме участи в евентуальних дальших німецьких операціях проти Советів поза своєю територією.

ЗБІЛЬШИЛИСЬ НАРОДИНИ В АМЕРИЦІ И КАНАДІ

БЕРН (Швайцарія). — Ліґа Націй в Женеві подає, що статистика народин виказує, що народини зменшились по всіх краях світу, що є у війні, крім Злучених Держав Америки і Канади, де народини дуже зросли.

ПЕВНИЙ ПЕРЕМОГИ, БО АМЕРИКА З АЛІЯНТАМИ.

ЛОНДОН. — Норвеський король Гакон, що перебуває на вигнанню в Англії, говорив через радіо з нагоди роковин 7. грудня, себто японського нападу на Перл Гарбор. Казав, що нема найменшого сумніву, що Аліянти вийдуть переможцями, коли мають таких могутніх союзників як Злучені Держави.

НАЦІСТИ В СИЦИЛІЇ.

ЛОНДОН. — Остров Сицилія є вже майже в руках німців, що держать там сильні військові гарнізони. Цивільному населенню наказано опускати остров. Це через воєнні події в Північній Африці.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У Річницю Перл Гарбора

Багато читачів певно відчує здивовання, коли собі усвідомлять, що цього понеділка минув уже рік від зрадницького нападу Японії на Перл Гарбор. Це здивовання є тільки другою стороною того явища, що за цей рік події гнали скоро одна за одною з таким поспіхом, що ми навіть не могли кожну з них докладно маркувати в своїй памяти. Тим менше мали ми часу задержатися в своїй горячковій роботі, аби спокійніше поглянути в недавно минуле й, кинувши ширшим поглядом, оцінити ширше хід подій.

Пробували для нас це недавно зробити при інших нагодах, а зовсім не зприводу річниці Перл Гарбора, провідники Обєднаних Держав: американський президент і британський премієр. Як звісно, президент Рузвелт сказав, що важки війни, так довго нахилені проти нас, нарешті дещо схилилися на користь демократії; одначе він остерігав нас, що перед нами ще стоїть до виконання кольосальна праця. Премієр Чорчил сказав у своїй радієвій промові до Британської Імперії менше-більше те саме.

Звертаючися тепер від оцінки загальної ситуації до оцінки спеціяльного відношення між Злученими Державами й Японією, може нам пригадатися оцінка, яку тій ситуації дав у своїй останній промові Мусоліні. Говорив він саме, що держави Осі непереможні, бо по їх боці станула непереможна азійська держава, Японія. Не треба бути аж стратегіком, аби побачити, що слова хорого італійського диктатора це вислів бажань, а не дійсної річевої оцінки. Пригадати її можна одначе хочби тому, бо й в Америці ми не все дивилися на Японію реалістичними очима. До Перл Гарбора ми її не доцінювали, після Перл Гарбора перецінювали. Рік тому назад багато американців дивилося на японців майже так, як ще нині Мусоліні хоче, аби ми на них дивилися. Одначе рік війни на Тихому океані привів нас нарешті до здорової оцінку ситуації. Яку карту не оглядати, вона покаже, що нині Японія є в гіршому положенні, ніж вона була рік тому, і нині Японія в гіршому стані, ніж ми. Як сказав Натаніел Пефер, знавець азійських справ, Америка ще може програти цю війну, але Японія її вже виграти ніяк не зможе. Хіба якби Німеччина перемогла Америку, Британію й Росію, моглаби Японія задержати свої добутки. Своїми власними силами перемоги Японія добитися не може, і як Німеччина програє, то й Японія програє.

Японія мала певні поводження; інакше й не могло бути, при американському неприготованні до війни і недоцінюванні японської сили. Одначе як лише Америка почала воювати, вона добилася над Японією вже рішаючих побід. Це дає Америці запоруку, що при напруженні сил вона Японію певно переможе й покладе край її загребущій політиці на Тихому Океані й Далекому Сході. Казав недавно Мусоліні, що Японія мусіла вдаряти Америку в спину, бо це були її одинокі шанси виграти війну з Америкою. Ми можемо сказати йому й Японії, що навіть зо зрадницьким нападом у спину Японія перемоги над Америкою не добуде.

До Статтей про Польсько-Українське Порозуміння

В попереднім числі передали ми коротенько зміст чотирьох статтей, що їх помістив ньюйорський польський часопис „Нови Сьвят" п. н. „Український діяч про українців і порозуміння з поляками". Мав їх написати ніби українець, що зветься „Осип Кушнір", що, як пише редакція цеї газети, має добре відносини і намагається писати правдиво. Поміщення тих статтей мало би бути товчком до ширшої дискусії на тему порозуміння українців з поляками. А що цю „групу", до якої зачислено „Свободу", не вважається за відповідну до ведення такого діла як „польсько-українське порозуміння", то властиво нам нема потреби багато про цю справу говорити. Принаймні так довго, поки не станеться так, що знайдеться якась група, за якою шукають „Нови Сьвят" і його кореспондент, що пішлаб їм чи польському урядови наруку і договорилась до згоди. Тоді вже всі ми розбиралиб таку справу докладно. А так, то говоритимемо тільки загально.

В першу чергу, хто є цей автор, що скривається під псевдонімом і не має відваги у такій важній проблемі забрати отверто мужне слово і за нього відповідати? Не виглядає він на українця. Та можливо, що знайшовся навіть і такий українець, що навіть не розуміє того, що ми є в Америці, та що тим самим ми повинні розглядати ось ті справи як американці з українського й польського походження і в першу чергу як ті, що переняті духом американської демократії й американської національної та релігійної терпимости. Нам здається, що якби уся та баламута, зібрана докупи якимсь Кушніром, була вийшла спід руки якогось „спеца" від українських справ, що є в польськім уряді, чи де в консуляті, то це ще можна булоб зрозуміти, судячи по тому, що такі „специ" писали про українські справи в старім краю, чи що зізнавали з нагоди судових процесів, звязаних з українською визвольною боротьбою. Але щоб таке могло появлятись в Америці, це вже тяжко зрозуміти, якщо хочеться припускати, що хтось має на думці чисті заміри і чесну справу. Очевидно, що можна мати тут до діла теж і з таким українським типом, яким був, наприклад, давньої памяти Демянчук, що в українців, і то в усіх групах, не був нічим іншим, а звичайним „хрунем", а в поляків „порждонґним русінем" і „знавцем ситуацій". Бо тільки від таких „спеців" моглаб вийти ось така характеристика протипольської діяльности американських українців, яка звязує ту акцію з Німецькою окупацією українських земель і екстермінаційною політикою польського уряду, звереною проти українського народу.

Впадає в очі ще одно, теж старої дати. Ото підходиться до американських українців в подібний спосіб, як підходили польські намісники в Галичині чи польські вшехпольські діячі, наприклад, до кардинала Сембратовича, Романчука, Барвінського, чи в новіших часах до д-ра Володимира Бачинського, чи до таких як Яцків і Твердохліб. Себто приступається до справи „окружною дорогою", „коншахтами", спершу „вимацуючи" ґрунт, пускаючи деякі інтриґи, щоб відразу наставити одну українську групу проти другої, щоб лекше було зловити в каламутній воді рибку. В тому випадку маємо хіба настільки оригінальности, що тут пущено ще інтриґу і з релігійного, чи там церковного боку. Так, якби цей „помиса" міг мати хоч сякий такий вигляд на те, щоб з того могло щось вийти, себто, щоб така інтриґа могла вдатись. А якби навіть вдалась! А якби навіть пішло так, як собі „Нови Сьвят" чи його кореспондент бажає! То чи це моглоб мати якусь реальну вартість! Таж преціль треба розбирати справи так, щоб рахуватись з українським народом на українських землях. Цеж він рішатиме! Так, як рішатиме остаточно й польський нарід. А ми тут моглиб тільки допомогти, щоб глядіти на ті справи обективно та згідно з тим, як думає розвязувати ось такі проблєми американський уряд, а властиво, які принціпи виставляє щодо таких проблєм американське громадянство, коли забирає голос в справі нового порядку в світі.

Як українська так і польська маса в Америці — це головно робітники. Здавалось би, що між ними повинноб у такій справі прийти ще найскорше до порозуміння. Так думав колись Іван Франко. І довгі роки працював над зеднанням польського й українського працюючого люду в Галичині, будучи з поляками-соціялістами одним з головних творців першого „робітничого комітету" у Львові. Він теж часто виступав на вічах польських „людовців". Та по довгих роках ось такої „співпраці" прийшов до переконання, „що проти нас стоїть уся польська нація, всі її верстви від шляхти і маґнатерії аж до репрезентації зорганізованого пролетаріяту".

Ось таке враження мається, коли читається „Нови Сьвят", чи інші польські газети, коли вони пишуть про демократію і про український нарід та його змагання до визволення. Не багато між ними всіми ріжниці, коли приходиться їм ставити справи конкретно і заняти якесь становище супроти домагань українського народу мати такі права, які має чи хоче мати польський нарід. І так є, що ті, що як от Франко, вчасно не вицофуються з польсько-українського угодовського обману, довго покутують це в неславі, як от творці „нової ери", чи кінчать самогубством, як от д-р В. Бачинський, чи остають без притулку, як от Петлюра, що інакше можебув би загинув так трагічно. Знову інші обливаються соромом за таку „нормалізацію", що заганяла до концентраційного табору в Берестю перед самим розвалом Польщі навіть самих українських угодовців і „нормалізаторів".

Очевидно, що ось ті речі є вислідом нечесного поведення польських урядових, чи й інших кол, включно з польською пресою, не тільки з українським народом і українською справою, але навіть і з тими українцями, що їх втягається в угодові коншахти для обману і розбиття українського табору. Підхід, який повзяв „Нови Сьвят", як виглядає, мало ріжниться від давних способів. Він тільки наївніший, бо цілком беззмістовий. Нема в ньому нічого конкретного. Є тільки „висондовування ґрунту" — з купою напастей і неправди.

Не такими шляхами треба іти до польсько-українського порозуміння в Америці! Не очернюванням українсько-американської допомоги визвольним змаганням українського народу в Европі! А тільки чесним і отвертим визнанням, як польський нарід глядить на політичні змагання українського народу, як польські політичні діячі, чи польський уряд, ставляться до України, та як вони собі її уявляють і що думають про відносини між Польщею і Україною. Звідси треба зачинати. Чесно, просто, ясно, себто так, як пристало говорити і діяти в демократії, серед якої тут живемо і яку хочемо мати в цілому світі — теж у Польщі й Україні.

Стратеґічна Ситуація в Росії

Мало коли донесення російського й німецького генерального штабу так собі противились, як тепер, коли нарешті алїянти перейшли до офензиви, яку можна назвати другим фронтом, котрого так Росія добивалася. Цю суперечність донесень взявся розглядати в двох статтях Генсон В. Балдвин, мілітарний знавець „Ню Йорк Таймсу", і на основі довгого розгляду прийшов до деяких висновків, які заслугують на ближчу увагу всякого, що з таких суперечних донесень хоче догадатися правди.

Балдвин уважає, що, не дивлячися на суперечні заяви воюючих сторін, отсі річи можна приняти за ясні:

1) Німці покинули або втратили стратеґічну ініціятиву в Росії; найбільше офензив у Росії ведуть нині російські війська; німці хіба протиатаки.

2) Російські офензиви це поки що не більші стратеґічні офензиви, а тільки льокальні й очайдушні. Вони й мають більше тактичне, ніж стратеґічне, значіння.

3) Російські війська добилися певних успіхів і відай будуть їх далі добиватися, хоча проти збільшаючогося опору; одначе їх добутків не можна назвати великими й покищо не можна їм приписати жизненних наслідків для німців.

4) Ані російських оцінок про німецькі втрати ні німецьких оцінок російських утрат не можна приняти на віру дослівно, як вони подані.

5) Ні Сталінград, ні Ржев, як видно, досі ще не є оточені з усіх боків російськими військами; навіть якби вони були, то ще передчасно з того приводу віватувати, бо й минулої зими російські війська оточили були з усіх боків кілька ключевих пунктів, що були в німецьких руках, а преціль ці пункти ніколи не впали. Німецька система оборони в Росії на тому власне й полягає, що вони держать низку важних ключевих пунктів, залізничих, дорогових і тим подібних, як приміром Ржев. Ці пункти є боронені сильно так званою їжовою системою, що полягає на будові оборони проти атаків з усіх боків. Такі пункти мають великі припаси поживи й амуніції й є приготовані на довгу облогу. Лінії, що лучать такі оборонні пункти, держиться у зимі багато слабше й російські війська їх проломлюють і просякають крізь них. Одначе, як довго найсильніші „острови опору" остають ненарушені, ці прориви звичайно не мають розмірно великого значіння. Одначе, якби так Ржев упав, то це росіяни слушно моглиби назвати великою перемогою.

Не дивлячися на їх територіяльне чи стратеґічне значіння, російські офензиви мусять мати ще те значіння, що вони постійно точать німецьку кров, вичерпують німецьку силу, фізичну й психольоґічну. Росіяни мають ініціятиву; тому німці мусять визначити певну мінімальну силу війська, якої дальше вже зменшити не можна, для опору російській офензиві. А страшна російська зима вже почалася й ось уже другий рік за рядом німці мусять видержувати її потиск.

Щодо питання, кілько віри давати російським і німецьким комунікатам, то він повчає читачів, чому не брати їх дослівно, як вони написані. Коли контранебудь сторона хвалиться добуттям якоїсь спеціяльної місцевости, то такі запевнення звичайно правдиві, і то звичайно частіше ті, що походять з російського боку, ніж ті, що походять з німецького. Одначе коли контранебудь сторона таку місцевість знову втратить, то вона звичайно цю втрату в своїм комунікаті перемовчує. І російські і німецькі комунікати не можуть теж бути точними щодо даних про полонених і вбитих ворогів та добуті від ворога матеріяли. Тисячі бранців і сотки або тисячі гармат не можна почислити або навіть принаймні приблизно оцінити протягом одного дня після бою.

Такі слова осторги говорить людина, досвідчена в воєнних справах. Видно з тих слів її вперте шукання за правдою. Звісно, люди, для котрих правда байдужа, не будуть розглядати протилежні собі донесення, пробуючи найти, як справа дійсно мається, а будуть наосліп приймати за несповну правду те, що в даний мент відповідає їх почуванням і забаганкам.

Проти Габсбурґів

Від часу, як секретар війни Стимсон покликав „Військовий комітет для визволення Австрії" до допомоги в формуванню „австрійського леґіону" в американській армії, піднялись з усіх усюдів протести, які не перестають далі появлятись, звернені не так проти леґіону, як того, що на чолі Комітету стоїть Отто Габсбурґ, найстарший син останнього австрійського цісаря. Властиво не булоб протестів проти Отта, якщоб він і його прихильники не використовували цеї акції для пропаґанди повороту Габсбурґів на австрійський трон, чи на трон якоїсь „наддунайської" держави, що малаб повстати по війні. З боку американського уряду нема нічого такого, що вказувалоб, що Америка попирає поворот Габсбурґів на якийсь такий трон, але так є, що справу повороту звязують з згаданим „австрійським леґіоном".

Як можна надіятись, протестують у першу чергу ті, що знають правління Габсбурґів з власного досвіду. Значить ті, що жили колись в давній Австрії. А замітне тут те, що протестують не тільки американці з слов'янского походження, але теж і німці, справжні австрійці. Вже з цього можна бачити, як дуже реакційною мусіла бути влада Габсбурґів, коли навіть австрійські німці проти її відновлення. З словян найбільше витерпіли під Габсбурґами українці. Їх Габсбурґи найбільше дурили. А Франц Йосиф, якого ще многі з американських українців памятають, віддав був галицьких українців таки просто на поталу польській шляхті в заплату за „вірну службу".

Бувша цісарева Зита, чи її син і престолонаслідник Отто, що перебувають тепер в Америці, можливо є вже людьми лібіральнішими. Та як такі, вони можуть працювати в користь визволення Австрії спід націстівського режиму, не думаючи про пропавший трон. Знову думати про те, щоб можна було при помочі ріжних політичних махінацій посадити Габсбурґів знову на штучно збудований новій Австрії — це утопія. Так думати, означалоб, як далекими є ті люди від реального життя і від того нового ладу, який має настати в Европі по цій війні. Цеж ясне, що Габсбурґів ніхто не хоче як архикнязів і цісарів. Ніхто їм добровільно ніякого краю в Европі не віддасть. А сама маленька Австрія навіть якби і хотіла їх приняти, то з чого їх виходує, коли сама з довгів не виходила від часу, як стара Австрія розлетілася.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

8)

Паркан на які три кроки перед тою офіциною врився, припираючи до штахетів, котрі обколювали маленький квітник перед вікнами офіцини.

Пані Олімпія йшла подвірям, пильно озираючись на всі боки. В малій офіцині поміщалася служба: лакей Танаско Гадина, кухарка Гапка і старий Гнат Деменюк, колись гуменний, а тепер, коли графиня хазяйства не вела й поле здавала в оренду, пасічник та загальний доглядчик. Тут була й кухня, і покій для пахтяра, що орендував і поле графині. Решта господарських будинків стояла оддалік загостинцем.

У кухні вже палилося. Дим рівним синювато - рожевим струмком плив із комина прямо вгору, немов силкувався вибігти понад вершки розлогих, вікових лип, що, немов величезні темнозелені голови, бовваніли поза невисоким дахом офіцини. Та колиб не той дим, можнаб було подумати, що все оте обійстя окружене старезними липами, немов відгороджене від світу, не має в собі ані живої душі. Ніде не було чути ані голосу, тільки сотовий шум бджіл, що роїлися між гіллями лип. Пахтяр давно вже подоїв корови й поїхав з молоком до Львова, його пастух погнав корови на пасовисько. Деменюк іще до світа пішов кудись, а молодість заспала трохи довше, дякуючи святій неділі, хоча, звісно, і в будні вона тут не дуже потіла над роботою. Та все таки пані Олімпії немила була ця тиша в білий день, і вона почала пильніше прислухуватися і приглядатися, що робить її служба. Вона тихо, звільна перейшла поперек подвіря, колись гладко утоптаного, а тепер зарослого густого травою, і наблизилася до вікон кухні, щоб заглянути до середини. Вона йшла близько стіни, крадучися звільна та вдаючи, немов і не думає ні про що. Служба добре знала цей її поганий звичай.

— „Зачнійце, варгі ваше, хваліць Панпев Сьвєнтов"! — роздався нараз у кухні побожний спів Гапки. Була це пристаркувата вже дівка, що виховалася при дворі та, не вийшовши заміж, так і лишилася тут. Колись вона була веселої вдачі, гуляла і з паничами, і з парубками, та, кажуть, переходила і кілька трудних пригод, навіть була довго в поліції, та наслідком того, сказати по правді, лишилася паньою дитини, та, вернувшися відтам, як одинокий здобуток тюремної цивілізації, винесла непоборний нахил до побожности й до проклонів. В її голові спокійно жили поруч себе Христос і Беліаль: безліч набожних пісень та молитов, котрі шептала раз-у-раз або співала якимось скрипливим, пробитим голосом, і ще, може, більша безліч найпоганіших проклонів, котрими сипала направо й наліво, як чорна хмара градом. Пані Олімпія аж стрепенулася, почувши той голос.

— Ну, розспівалася! — буркнула вона. — Та вже нехай співає! Лїпше, коли співає, ніж якби мала клясти. Хоч то здається, — мигнуло їй у думці, і усміх перебіг по лиці, — що Пан-Біг так само не слухає її побожного співу, як і її проклонів.

Не доходячи до вікон кухні, пані завернула знов набік, перейшла подвіря й пішла заглянути до стайні, двері котрої були отворені. З нутра темної стайні доходив до неї якийсь шелест, помішаний зі шептами і здавлюваним сміхом. Пані стишилася, притулилася до стіни близько дверей і слухала.

— Ну, та ходи, дурна Параско! Чого тобі боятися? — шептав Гадина.

— Не хочу, дай мені спокій! — відмовлялася Параска.

— Але ходи! Присяйбогу, що тебе не одурю! Восени поберемося.

— Знаю я таких, як ти. Поберемося, то тоді піду, а тепер зась тобі.

— Але не бійся! Ходи!

Гадина, очевидно, силою трібував спонукати Параску, та вона була сильніша від нього й попхнула його так, що він мало за двері не вискочив.

— От дурна! І говори з нею! — маркітно мовив Гадина.

— І не говори! — відмовила якось неохоче Параска, шелестячи соломою.

— А хочеш заміж за мене, правда?

— Овва! Таке мені велике добро! Не візьмеш ти, то інший візьме.

— Але за іншим не буде тобі так, як за мною.

— Говори! Не виділа твоїх статків. Хіба буду тобі помагати з голоду здихати.

— Дурна, дурна! — шептав Гадина, нахиляючись то неї. — Я вже нині маю стільки, що би ґрунтець і хату купити, а цими днями буду мати ще більше.

— Може, цілі Торки купиш? — жартувала Параска.

— Торки, не Торки, але будемо мати стільки, що буде до смерти і для нас, і для дітей наших.

— Та що ти плетеш, навіжений? — голосно промовила Параска. — Відки ти тільки грошей дістанеш?

— Відки дістану, то дістану. То моя річ.

— Ну, скажи, хай і я знаю.

— Е, в тебе язик довгий.

— Присяйбогу, що нікому не скажу.

— Та не присягайся! Пощо тобі це знати? А втім, хто знає, може і нічого з того не буде. Лїпше зачекаємо.

— Та скажи, скажи, Танасочку! — підлещувалась Параска. — Скажи, то піду з тобою.

— Підеш? — живо скрикнув Гадина.

— Їйбогу, піду.

— Зараз?

— Ну, ні! Але потому. Нині ввечір.

— Е, дуриш! Як підеш, то тоді й скажу.

— Та ні, скажи зараз. А то не піду ані нині, ані завтра, ані ніколи. І знати тебе не захочу.

(Дальше буде).

DECEMBER 7 IS INVENTORY DAY

ARE YOU BUYING WAR BONDS?

Four Questions Every American Should Ask Himself

1. ***How Can I Help Win The War?***

2. ***How Can I Keep The Cost of Living Down?***

3. ***How Can I Be Sure To Have Some Money To Tide Me Over The Period of Readjustment After The War?***

4. ***How Can I Get $4 for $3?***

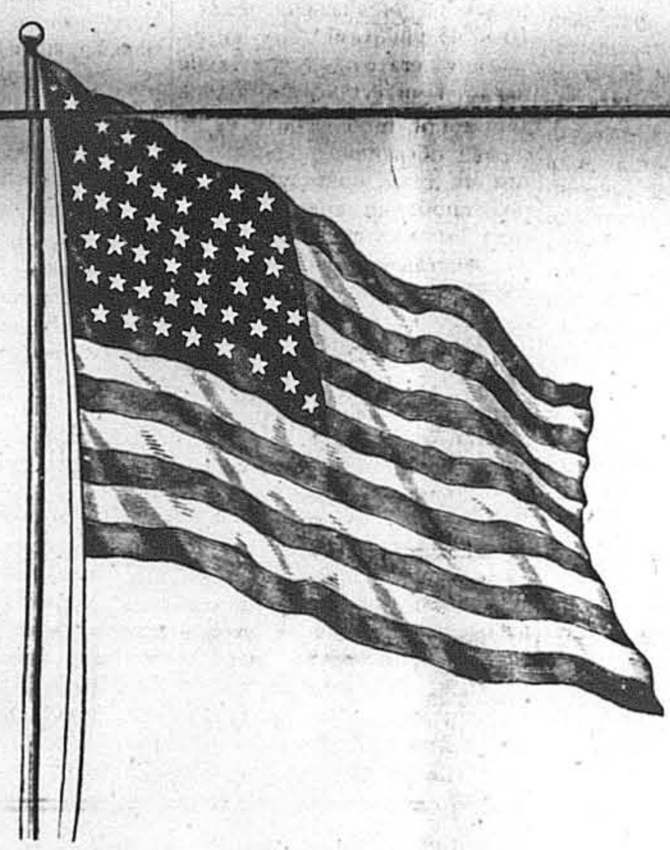
An answer to all four questions is: BUY WAR BONDS through the Pay-Roll Savings Plan.

The more Bonds you buy, the more quickly we can win the war.

The more Bonds you buy, the more you reduce the possibility of a rising cost of living.

The more Bonds you buy now, the more money you will have when the war is won. The more Bonds you buy, the more four dollars you'll get for threes!

Put at least 10 percent—not 6 percent or 7 percent or even 9 percent, but 10 percent—of your earnings into War Bonds. Do it through your company. Twenty million Americans are doing it now. Let's make it at least 10 percent for every American!

WHAT YOU SHOULD DO

If you are—

1. Already setting aside 10 percent of your pay for War Bonds through the Pay-Roll Savings Plan—boost that 10 percent if you can.
2. Working in a plant where the Plan is installed but haven't signed up yet—sign up tomorrow.
3. Working in a plant where the Pay-Roll Savings Plan hasn't been installed, talk to your union head, foreman, or plant manager—and see if it can't be installed right away. The local bank will be glad to help.
4. Unable to get in on the Pay-Roll Savings Plan for any reason, go to your local bank. They will be glad to help you start a plan of your own.

"TOP THAT 10% BY NEW YEAR'S!"

BY U. S. WAR BONDS THROUGH THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN

THIS ADVERTISEMENT IS A CONTRIBUTION TO AMERICA'S ALL-OUT WAR EFFORT BY

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
A FRATERNAL BENEFIT SOCIETY

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

MICHAEL TURANSKY	DR. JOSEPH MILLER	MYRON LYTWYN	WILLIAM PRYSHLAK	MICHAEL NASEVICH
PLATON STASIUK	PETER JAREMA	S. KANAI-KAIN	HARRY JEWUSIAK	JOHN BUNKO

Жіноча Сторінка

Жінки Здають Останній Іспит

Перечитуючи сьогодня американський щоденник я подибала у ньому дві характеристичні новинки.

У першій пишеться про це, як при одній нагоді команда Британійської Повітряної Сили висказала погляд, що своїх завдань у цій війні летунство ніколи не моглоб було виконувати, колиб не співпраця жіноцтва занятого у военному промислі, чи помічничій службі.

Друга новинка розводилася над поглядом, який ці самі англійські жінки кілька разів вспіли вже висловити про свої мрії та пляни на післявоенний час. Ось так принайменше девятьдесять відсотків спомежи них хоче після війни вернути назад до родинного вогнища та для нього працювати.

Коли з цих двох фактів витягнемо правильне заключення, побачимо ще раз, як грубо помилялися усі вороги жіночої рівноправности, які твердили, що зрівняти жінку з мужчиною у суспільних правах та обовязках — це підложити динаміт під святу установу родини та подружжя. Що жінка, зірвавшися раз з припони домашнього життя, наче розузданий лошак поженеться наосліп у нове та незнане, щоб серед нього затратити своє природне післанництво та довести до згуби людське плем'я.

Життя не потвердило цих заповіданих страхіть. А сьогоднішня війна доказала, ще й у перше, це, що відвічний почесний обовязок мужчини, — вигравати з ворогом війну, жінка вміє виконати не гірше від нього. Та при цьому не має найменшого наміру нарушувати природного поділу праці та обовязків між нею та чоловіком, які необхідні для вдержання родини та виховання дітей.

Праця, яку у перше виконує жінка в теперішній війні — це останній іспит, який треба було їй здати. Коли іде про зрівнання жінки з мужчиною у ділянці умової та духової праці — то останних кількадесять літ розвіяли усі леґенди про меншу вартість жіночого мозку. Наша ґенерація жінок дістає вже освіту тотожну з мужчинами, і може її подолати, а у всіх ділянках науки та духових здобутків жінки мають поважне число своїх представниць. Що не в такому ще проценті, як воно виходилоб з їх природнього чисельного відношення — то на оправдання треба зважати, що в кількох десятках літ жінки мали надігнати занедбання цілих довгих віків. І коли не давніше, як кількадесять літ цьому, визначні мужеські авторитети підписували себе під пророцтвами, що жінка ніколи не дорівнає мужчині вислідами умової праці, бо в неї з природи менший обємом мозок — ці самі люди, колиб жили сьогодня, мусілиб хіба, як-то кажуть, „зїсти це, що написали"!

Ця сама жінка рукою, меншою обємом як рука мужчини, вспіла на наших очах доказати ще одної річи: Що дасть собі раду з машиною та знаряддям, потрібним для праці, яку мужчина, програвши з жіноцтвом заклад в умовій ділянці, застеріг виключно для себе, покликуючися на свою фізичну силу та справність. Навіть тут, в Америці, фабричні та промислові робітниці діставали меншу платню та менші вигляди „іти вгору", ніж мужчини, бо панував погляд, що жінка не навчиться ніколи таких річей, як пр. направи машини, що зіпсувалася в часі роботи. Для цього все мусить бути під рукою додаткова платна сила, мужчина-механік.

Прийшла теперішня війна у якій машина грає більшу ролю як жовнір. Забракло рук, щоб їх виробляти, і рад-нерад треба було кликати до цього жінку. Ніхто, навіть самі жінки, не знав, що з цього вийде. І що показалося? Ледви рік, чи два, а вже жінка стала незаступною у ділянці военного промислу та виконує усе, чого від неї жадають. Це стверджують люди, які зі страхом та непевністю ставили її до цьої праці, це признають одиниці, які обстоювали найбільш завзято засаду виключення жінок з ділянки технічних робіт та промислу. Правда, витвір, який виходить з рук жінки не є ще таким зразком без закиду, як його виконає кваліфікований робітник. Є теж більше розстрати сирівців, чи менше ощадностей у часі. Але найбільш вимагаючі „формени" та зарядці промислу признають, що у цьому вина поспішного школення та военних обставин. Це не є наслідком упослідженої умової справности жінки, чи такого фізичного недомагання, що його руханкою та вправами не можнаб усунути, якби цього було треба.

Але жінка, яка з фабрики чи фронтової лінії поверне до родинного життя, не буде вже цьою, що була передше. Іншим буде до неї відношення чоловіка, сина, сусіда чи знакомого, які бачили та чули від свойого военного проводу, що без співпраці жіноцтва не булоб перемоги. Не булоб збережене це, за що вони усі спільно не вагалися дати найбільших жертв. Жінка, показавши себе незаступимою у хвилі найбільшої для держави небезпеки, буде після війни мати повне право домагатися рівного голосу та впливу на всі справи, від яких залежить виконання її природного завдання та обовязків. Вона певною рукою сягне по нове місце у післявоеннім суспільнім устрою. А що значитиме воно у практичних словах — про це другим разом.

Клявдія Олесницька.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ

Нам доносять, що українсько-американський скрипак і композитор Роман Придаткевич, при співучасти відомого баритона Петра Ординського, виступить по ріжних місцях Америки, серед українсько-американського загалу, з концертами.

Перший такий концерт буде влаштований дня 26. грудня ц. р. в Українській Централі, при 180 Вилйем ст. в Нюарку. Почин до цього концерту дав предсідник цеї Централі, п. Т. Каськів.

Програма для тих концертів популярна і приспосіблена для широкого загалу. Вона включає твори американських, українських, якteж інших світових композиторів. Концерт в Нюарку буде замітний тим, що на нім буде виконана перший раз українська пісня про Америку, укладу В. Барвінського. Також буде виконана українська рапсодія на кобзарські теми укладу Р. Придаткевича. Подробиці концерту будуть подані в оголошеннях.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БОФАЛО, Н. Й.

Орґанізація американської допомоги.

В неділю, 13. грудня відбудеться вечером в Укр. Нар. Домі (205 Мілітері Ровд, Блек Рак) нарада українських орґанізацій в справі зорганізовання нашої допомоги таким американським добродійним орґанізаціям як Американський Червоний Хрест чи Ю. С. О. Тимчасовий комітет просить вислати представників місцевих українських орґанізацій і парохій, щоб можна було зорґанізуватись для цеї праці.

ЗАМКНЕНО ЩЕ ОДНУ ТЕАТРАЛЬНУ ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — Після того, як суд присудив замкнути театральну виставу „Вино, жінки і спів", за те, що вона була непристойна, театральні підприємці сами замкнули другу театральну виставу, що відбиває життя нігрів, „Місцевий син". Підприємці замкнули ту штуку тому, бо побоюються, що вона також непристойна і готова їм накоїти клопоту.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФОРТ ВІЛІЯМ, ОНТ., КАНАДА. — Повідомляємо всіх членів і членок відділу 441 ім. Т. Шевченка, що **загальні річні збори** нашого відділу відбудуться в неділю, 13. грудня, в годині 2. пополудні, в домі Тов. Просвіти, 203 Оґден вул. Обовязком є кожного члена і членки бути на цих зборах на означений час. — С. Боровець, голова; В. Курило, фін. секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Чи Военне Подружжя Устоїться?

Недавно тому на радіовій програмі, званій „Америка'с Тавн Мітинь он ді ер", присвячено цілий вечір дискусії над питанням: „чи военне подружжя устоїться?" У дискусії взяли участь відомі бесідники: з одного боку Луис Бравн, широко звісний зо своїх відчитів і кількох почитних книжок, а з другого боку Дейвид Сібері, досвідчений фаховий психольоґ, спеціяльно звісний зо своїх порад у розвязування подружих питань. З цього видно, що питання военних подруж уважається нині важним і важким питанням.

Що саме треба розуміти під военним подружжям, не важко догадатися. Це подружжя, в котрому муж буде скоро покликаний до військової служби. Одна хвилина застанови розкриває перед нами можливі проблеми перед такими подругами: як буде почуватися жінка, і як буде почуватися чоловік, коли він скоро по шлюбі буде покликаний до військової служби? Припустивши навіть, що вони будуть на якийсь час щасливі, чи варта за це платити пізнішим невдоволенням? Щож буде, як жінка стане вагітна? чи мають такі подруги право скидатися на допомогу родичів? Багато молодих людей стоїть перед такими питаннями і не знає, що їм робити. Дискусія, яку розвела радіова програма „американська міська рада", мала власне на цілі помогти молодим людям розвязати ці трудноці.

Арґументи за военне подружжя.

Луис Бравн обороняв военні подружжя. Питатися, який вплив буде мати военне подружжя, говорив він, це так, гейби питатися, як будуть служити направлювані ґумові опони. Очевидно, що такі опони не будуть служити так, як роблять нові. Одначе, поки не вернемо до мирної продукції, ми стоїмо перед вибором: або поправлювані опони або без опон.

Таке саме й з военними подружжями. Був би дураком той, хто пробував би доказувати, що це найкращі подружжя. Одначе що нам робити? Видати закон і заборонити подружжя, як довго війна триває? Пайкувати пристрасти не можна. Отже тому й відтепер аж до мира ми маємо до вибору: або военні подружжя або — военні подружжя.

Тут Бравн оповів такий факт зо свого досвіду. Підчас своєї відчитової подорожі говорив він в одній дівочій колеґії в Тексасі. Предметом відчиту була війна. Коли прийшов період запитів, одна дівчина спиталася лектора, чи він стоїть за военні подружжя. Він відповів без задуми: „Ні". На салі настала на хвилю мертва тиша. Потім інша слухачка спиталася: „Алеж, пане Бравн, чиж ви не казали, що ця війна відай потриває кілька літ? Щож дівчатам тоді робити? Багато з нас уже має понад двацять літ, і як ми пождемо ще кілька літ, ми ніколи не віддамося".

Бравн признається, що, хоч як довго думав, яку відповідь дати на цей запит, він усе таки не міг найти відповіді, якаб його вдоволяла. Припустім, що дівчині подобається хлопець. У нормальні часи вона могла би з ним ходити, поки вона рішилася би заставити його рішитися. Зате тепер, як вона завагається нині, той молодий хлопець піде до війська й для неї пропав. Тому вона й не важиться вагатись. І чи можна її за це судити? Вонаж сама знає, що, як вона відложить подружжя до часу, поки він вернеться з війни, то вона ризикує, що вона відкладає подружжя навсе.

У нормальні часи людина може відкладати освідчини аж до підходячого моменту. Але це не нормальні часи, і життя не дає дожидати аж того моменту. Очевидно, що цього треба жалувати, але так теж можна жалувати всего, що звязане з війною.

Факт є фактом, що ми живемо в війні й що ми мусимо її витримати. Назагал, говорив Бравн, він схиляється до погляду, що молоді люди, котрі подружилися, видержать війну багато здоровше й тверезіше, ніж ті, що залишуться неподружеными.

Найкраще заставити людину до боротьби це дати йому уділ в його краю, а де є сильніший уділ у краю понад жінку й думку про діти?

І це саме можна сказати не лише про мужчин, але й про жінок. Як мужчина потребує мати уділ у своїй країні, так само цього потребує й жінка: вона теж мусить відчувати, що це її війна. Говорила жінка, що працювала при нютуванні металів у фабриці літаків: „Як я нютую, я нютую добре. Мій Джан там в Австралії а я говорю до себе: „Хто знає, може цей літак, що я його нютую, якраз повезе його до Джави".

До того такі подружжя приносять також користь усему краєві, бо дають народові уділ у майбутньому.

Словом, на погляд Бравна, ціле питання зводиться до того: военні подружжя може й не будуть такі добрі, як звичайні подружжя. Одначе, вони певно кращі, ніж ніякі подружжя.

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Річні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 10. грудня, в Нар. Домі, 841 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. На зборах буде вибір уряду на 1943 рік. Просимо тих членів, котрі довгують більшу суму до тов. каси, щоб кожний сплатив перед замкненням книжок. — С. Ґереґа, гол.; Т. Олексин, кас.; В. Іванців, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що **річні збори** від. 338 відбудуться в неділю, 13. грудня, в годині 2. пополудні, в Українській Гали, 213 Скунмекер Евеню. Просимо всіх членів прийти, бо буде вибір нових урядників на рік 1943. — За уряд: Михайло Коваль, предс.; Павло Янковський, кас.; Микола Куць, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться в суботу, 12. грудня, в годині 8. ввечір, в гали де все. Взивається членів прийти бодай раз врік на час, бо маємо багато справ до полагодження. Уряд і контрольори здадуть звіт за цілий рік, а відтак буде вибір нового уряду на наступний рік. Довгуючих просимо прийти і заплатити довг, щоб не переносити на наступний рік. — За уряд: І. Король, пр.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ТАРЗАН, ч. 680. Появився суперник.

Вдержати, а опісля вбити голими руками велику антильопу, це була тяжка задача навіть для могутнього Тарзана.

Та всетаки Тарзан завзявся виконати цю тяжку задачу і то ще заки появиться на сцені лев, що ревів саме недалеко в корчах.

По короткім зусиллю в часі якого Тарзан зібрав до купи всі свої сили, йому вдалось сіпнути антильопу за роги взад і зломити їй карк.

Антильопа по тім впала без життя на землю. Задача була довершена. Але в ту саме хвилину висунувся зза корчів пан звірів — лев.